

marnega doživljanja. Ugajala mi je v njej tudi hudomušnost in smisel za humor, direktno streljanje v izbrano tarčo in neovinkarjenje pri poantiranju. Mislim, da se pri ljudski pesmi lahko učijo tudi poklicni pesniki, ki si s pesništvom služijo kruh, zlasti kar zadeva neposrednost izraza. Skratka: ljudsko pesništvo ima pomembno in dragoceno mesto v kulturi slehernega naroda.

Žal pa se je ljudsko pesništvo v nekatereh (južnih) delih Jugoslavije spremenilo v politično orodje, v trobilo političnih interesov, večkrat podlih in umazanih. Kaj naj si mislimo o »ljudskem pesništvu«, ki producira take verze: »S tobom čemo Slobodane, ako bog da – do Ljubljane!« Ali: »Rukovodstvo Slovenije – hoče zemljo da razbije!« ali: »Slovenijo, sram te bilo – šta je ovo s bratstvom bilo!« Lahko si mislimo, da ti verzi niso nastali spontano, temveč so bili naročeni od političnega vodstva Črne gore. Da bi preprost Črnogorec sovražil Slovenca, o tem resnično dvomim, zlasti če vé, da mu tisti Slovenec vsa ta dolga leta pošilja

iz svojih žuljavih rok prispevek za nerazvite. To »ljudsko pesništvo« je proizvod demagoške politike črnogorskega partijskega voditelja, ki je polaskal črnogorskemu narodu, »da ljudstva ni treba učiti politike, pač pa se morajo politiki učiti od ljudstva«. Pozabil pa je povedati razliko med resničnim ljudstvom in nahujskano množico. Poleg tega je to tudi dokaz, da se prav ničesar ni naučil od ljudstva. Isti voditelj je sam »ljudski pesnik«, saj je spesnil ljudsko pesmico »Ne pada sneg, da bi pokril breg, temveč zato, da bi se za vsako zverjo pokazala sled«. Sled pa kajpak kaže po njegovem v Slovenijo... Poziv k orožju zoper Slovenijo in Slovence pa je izrekel kar v prozi, ker mu je očitno zmanjkalo pesniških sposobnosti.

Kot vidimo, je ljudsko pesništvo v nekaterih delih Jugoslavije degradirano na ceneno orodje dnevne politike. Prešlo je v sramotno službo sovražstva do bratskega naroda. Postalo je naročeno, mitingarsko verzificiranje. V nobenem primeru ne zasluži več častnega naziva »ljudsko«.

Dušan Mevlja

SPREHOD PO JUGOSLOVANSKIH IN TUJIH REVIJAH

V dvojni številki zagrebškega Foruma (9–10) objavlja Aleksandar Flaker svoj prispevek z naslovom *Ikarov padec*, ki ga je imel na innsbruškem posvetovanju o znamenjih časa v sodobnem romanu in so se ga izmed Slovencev udeležili Žarko Petan, Kajetan Kovič, France Bernik in Franc Zadravec. Radoslav Katičić piše o Držićevem jeziku petdeset let po Rešetarju; Milan Rešetar je tedaj namreč objavil kritično izdajo Držićevih del. *Oblomov brez copat* je odlomek iz daljše proze z naslovom *Usoda*, ki jo je napisal Augustin Stipčević.

V dvojni številki (8–9) splitskih Močností objavlja Nikica Kolumbić dramski prizor v treh delih z naslovom *Osman*, ki ga je napisal po istoimenskem Gunduličevem spevu. Marija Crnobori se spominja, kako se je pripravljala in kako je igrala v Sofoklejevi *Antigoni* na splitskem Peristilu. Vladimir Rismondo objavlja svoj pesniški *Triptih*. Pesnika je naslikal Milan Tolić; časopis prinaša še dve reprodukciji njegovih olj.

*

Dvojna številka (3–4) dubrovniške revije Dubrovnik je posvečena štiristoletnici Ivana Gundulića. Tako na primer Frano Čale piše o neobjavljenem dopivu k *Osmanu*. Napisal ga je Branko Angeli

Radovani, in sicer pred petintridesetimi leti, objavljen pa je v tej številki takoj za Čalejevim prispevkom. Rafo Bogišić je svoj sestavek naslovil *Ivan Gundulić na meji epoh*.

*

Dubrovniška coprnica je naslov sestavka Jovana Delića, v katerem ta zasleduje razvoj lika Efrosinije Lukarević v *Hazar-skem besednjaku* in ki je objavljen v 444. zvezku novosadskega Letopisa Matice srpske. Časopis prinaša tudi osem reprodukcij z 18. ljubljanskega grafičnega bienala, Grozdana Šarčević pa je o njem napisala poseben prispevek. Med drugim je zapisala: »Prav tako je treba še poudarjati, da se je možnost poudarjanja pojava bratstva v poskusu prikaza manifestacije tudi 18. Mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani izkristalizirala deloma na račun objektivnosti pri vrednotenju pojavov v umetnosti, ali pa je sad uporabe različnih meril pri izboru slikarjev in del; to pa v letih, ki so zgodovina te manifestacije grafične ustvarjalnosti, in danes. Toda v časih očitne zasoplosti v negovanju bratstva in enotnosti, do včeraj svetih načel v prostorih naše domovine, ne kaže podcenjevati poudarjanja tega pojava. Temu v prid govori tudi dejstvo, da člani jugoslovanske žirije, ki izbirajo grafike, prispele na natečaj, to delo od ustanovitve Bienala v Ljubljani (1955) do danes opravljajo brez avtorskih honorarjev, kljub temu, da ta podatek zveni neverjetno. Tako tisto, kar je bilo donedavna

videti kot pomanjkljivost manifestacije, o kateri je tu beseda, začenja dobivati lastnosti njene vrline, če se ta prireditev in njen pomen razumeta v širšem civilizacijskem smislu. Iz okostja pripomb na Bienalove razstave s stališč likovnih umetnosti in umetnostnih gibanj kot pogojev za doseganje višjih umetniških dosežkov na področju likovne, s tem pa tudi grafične ustvarjalnosti, pomoleva na svetlo vrednota, katere pomen presega področja, kamor sega likovna umetnost, pri čemer mislimo tudi na grafično zvrst. Hkrati pa je v dobršni meri ovrednotena z vplivom politike na umetnost, gledano v okvirih Jugoslavije in njenih vezi s svetom. Politike, ki je na področju kulture in umetnosti v procesih prirejanja te manifestacije od njenega ustanavljanja do danes, večje in dobronamerno vodena,« piše med drugim Grozdana Šarčević v Letopisu Matice srpske.

*

O sedanjosti in prihodnosti slovaškega romana piše v 9. številki bratislavskega časopisa Slovenské pohľady Ján Števeček. Ta slovaški književnik je pred kratkim objavil knjigo z naslovom *Zgodovina slovaškega romana*, ki jo v svojem sestavku predstavlja Vladimír Petrík. Jozef Kučerák v svojem prispevku *Pomanjkanje naše vsakdanje razčlenja* nekatere značilnosti življenjske ravni in njihove ekonomske soodvisnice.

A. A.